

OUDE EN NIEUWE PLAATSNAMEN TE KNOKKE-HEIST
 =====

door Maurits Coornaert.

Sedert 1 januari 1971 zijn Knokke (K), Heist (H), Westkapelle (W) en Ramskapelle (R) verenigd tot één gemeente: de stad Knokke-Heist. De fusie bracht, naast andere problemen, ook het probleem van de staatbenamingen. Enkele straten en pleinen droegen een gelijke naam. Anderzijds bestonden er talrijke namen die sterk op elkaar geleken. Deze laatste vormden een gedurige bron van verwarring voor de postbedienden en de gemeentelijke diensten. Zo vond men 9 straatnamen met als eerste lid DUIN, 9 met BOS, 5 met HAZEGRAS. Er was 3 × Knokkestraat, 3 × Heiststaat, 3 × Westkapellestraat, 2 × Ramskapellestraat, 2 × Vlamingstraat, 2 × Kerkstraat, 2 × Onderwijsstr., 2 × Hazenpad.

Het gemeentebestuur van Knokke-Heist wenste de onduidelijke toestand aan te zuiveren. In mei 1971 werd een commissie samengesteld uit leden van het gemeentebestuur, en afgevaardigden van de technische dienst. Twee leden van de geschiedkundige kring St.-Guthago, nl. de Heer Jos Rau en ondergetekende, werden uitgenodigd om raad te geven. De commissie stond voor het onvermijdelijke feit dat tientallen namen moesten verdwijnen. Maar men stelde het principieel voorop dat er geen nodeloze wijzigingen zouden gemaakt worden.

Bij het zoeken naar nieuwe namen streefde de commissie ernaar om die zoveel mogelijk aan de omgevende wijk aan te passen. Daarom bestemde men bomennamen voor Westkapelle, blōmennamen voor Duinbergen, vogelnamen voor het Zoute, en zeenamen voor Heist. Waar het te pas kwam werd een historische naam ingevoerd. In dit artikel zullen we nisluitend handelen over de h i s t o r i s c h e toponiemen, die gegeven werden, niet alleen aan enkele straten, maar ook aan een paar openbare gebouwen. De meeste van de bedoelde namen werden reeds gelokaliseerd en besproken in onze monografie "Koudekerke-Heist".

- AAISHOVE (vroeger Molenstraat te R): De nieuwe wijk naast de molen van Ramskapelle staat op een perseel, dat paalt aan de weide waar in de 14e eeuw de stad Brugge een steenbakkerij uitbaatte. Deze weide was een leen van het Hof van Aaishove, te Pittem.
- BLOEDLOZEDIJK (W): een deel van de Evendijk B; een vervorming van de persoonsnaam Broloze.
- BURKELDIJK (W): een vroegere zeedijk op de westoever van het Zwin, nl. de dijk van de Burkelpolder.
- CANTEMOLINIE (W): een verschanste linie tussen het Sint-Isabella- en het Sint-Frederikfort, in 1632 aangelegd door graaf Fontaine, en in de periode 1640-43 door Andrea de Cantelmo bijgewerkt.
- DE BOLLE (H): een zandbank vóór Heist.
- DE KLERCKSTRAAT (vroeger Polderstraat te K): genoemd naar een vroegere bewoner; deze naam was reeds in gebruik geweest.
- DIKKE DIJK (W): deel van de Graaf Jansdijk ten oosten van de Vrede. De naam leefde in de volksmond.
- EIENBURG (H): genoemd naar een hoeveke dat vooraan de nieuw aangelegde straat stond. (Zie onze toponimische studie over Koudekerke-Heist pp 37 en 82)
- EVENDIJK (H,W)): oude dijk aangelegd circa 1070; we noemden die Evendijk B, om die te onderscheiden van de oudere Evendijk A ten oosten van Blankenberge (Koudekerke-Heist, pp 15, 16, 60 en 82).
- GILDESTRAAT (vroeger Sint-Sebastiaanstraat te K): een Gilde is een schuttersvereniging.
- GRAAF JANSDIJK (K): de naam van een zeewering, die in de periode van graaf Jan Zonder Vrees (1404-1419) na de Elisabethsvloed van 1404 grondig herbouwd werd.
- GREVENINGEDIJK (W): de dijk die circa 1200 de schorre Greveninge ingepolderd heeft.
- KALFSTRAAT (K,W): deze straat loopt van de vroegere, zeer oude herberg "Het Kalf" naar de Kalverketedijk. De naam van burgemeester Jan Devisch was later voor een deel van deze straat ingevoerd.
- KALVERKETEDIJK (W): een deel van de Evendijk B, genoemd naar het Hof en de Heerlijkheid Kalverkete te Westkapelle.
- KOUDEKERKELAAN (H): ligt precies achter het oude kerkhof van de in 1875 afgebroken kerk van Koudekerke (Koudekerke-Heist, pp 19,22,28 en 89).

KRAGENDIJK (W): de gewezen dijk van de Vardenaarspolder, genoemd naar een kraag, d.i. een halfcirkelvormig dijkje rond een dijkbreuk.

KROMME DIJK (H): een jongere naam voor de Pannedijk, de oostelijke dijk van de Pannepolder (Koudekerke-Heist, p 89).

LISPANNELAAN (K): het Zegemeer is uitgegraven in de Lispanne, het laagste deel van de Brabantse Panne.

MONNIKENDREEF (W): een deel van de dijk van de Monnikenpolder, vroeger Monnikendijk geheten.

MOSTAERTDIJK (W): een dijk genoemd naar de familienaam van een vroegere eigenaar.

NIEUWE-HAZEGRASDIJK (K): de dijk van de Nieuwe Hazegraspolder, opgeworpen in 1784.

OOSTWINKEL (H): deze wijk vormde in de parochie Koudekerke de oostelijke hoek of winkel, voordat ca. 1200 de Pannepolder en de Vardenaarspolder ingedijkt werden (Koudekerke-Heist, pp 35 en 95).

PANNESTRAAT (H): deze naam werd uitgebreid tot de Panneslag, die ten onrechte de naam Graafjansdijk gekregen had. De gehele ~~Banne~~straat loopt nu door de Pannepolder (Koudekerke-Heist, pp 96 en 97).

PASTUURDIJK (H): een stukje van de Graaf Jansdijk bij de ~~kerk~~ van Duinbergen. Het werd genoemd naar de Pasture, d.i. de grote begroeide duinpanne vóór de Pastuurdijk (Koudekerke-Heist, pp 37 en 97).

RAVELINGE (H): de gemeentelijk feestzaal werd genoemd naar een zandbank vóór Heist.

REIGAARSVLIETSTRAAT (K): genoemd naar de Watering van Groot Reigaarsvliet. De straat ligt in het noordelijk deel van deze watering.

RODEN-OSSESTRAAT (W): vroeger de Nachtegalestraat, een naam die niet kon behouden worden omwille van de Nachtegalenlaan te Knokke. De van ouds gekende hoeve "De Rooden Osse" staat langs deze straat.

SAKRAMENTSTRAAT (W): de oude processieweg van de parochie Westkapelle.

SCHARPINGE (K): deze naam werd voorgesteld voor het in opbouw zijnde cultuurcentrum te Knokke, daar de ~~omliggende~~ wijk inderdaad Scharpinge heette, voordat deze ca. 1400 met duinenzand overstoven werd (Koudekerke-Heist, pp 35 en 202).

SMEDENSTRAAT (K): in deze straat stond van ouds (17e eeuw) de smidse "Rode Leeuw". Vijftig jaar geleden stonden niet min dan 3 smidsen in dezelfde straat.

SPELEMANSTRAAT (H,R): genoemd naar het perceel Speleman op het oosteinde van deze straat (Koudekerke-Heist, pp 20 en 101).

STIESLAG (H): Heette oorspronkelijk de Ramskapelse of Oostwinkelstie. Zowel stie als slag betekenen een landweg (Koudekerke-Heist, pp 20 en 98).

VAUCELLESSTRAAT (K): loopt door de Vaucelleshofstede, een vroeger bezit van de Cisterciënzers van Vaucelles bij Cambrai. De monniken kochten deze hoeve, alsmede de Grote en de Kleine Keuvel, in de 13e eeuw. Hun bezit werd door de Franse Revolutie in beslag genomen en verkocht.

VREDE (K): een gewezen landelijke herberg.

VUURTORENSTRAAT (H): bij het noordeinde van de straat stond een vuurtoren. Deze werd in het begin van de 20e eeuw vervangen door de toren die nu even ten westen van Heist staat (Koudekerke-Heist, p 104).

ZOUTEDIJK (K): de dijk waarmee in 1787 de Zoute Schorre ingepolderd werd door Philippe-François Lippens.

ZWINVAARTSTRAAT (W): ligt langs het Oud Zwin, een afwateringskanaal, waardoor het overtollige water van de stad Brugge in de Middeleeuwen afvloeide naar de sluizen van Reigaarsvliet bij Schapenbrugge.